

Prepoznavanje in diagnosti no ocenjevanje Ě nameni in cilji ocenjevanja

**Prepoznavanje in ocenjevanje posebnih potreb -
predavanja, ýt.leto 2014-2015**

**Dr. Lidija Magajna, dr. Suzana Pulec Lah
PeF, UL**

PONOVIMO

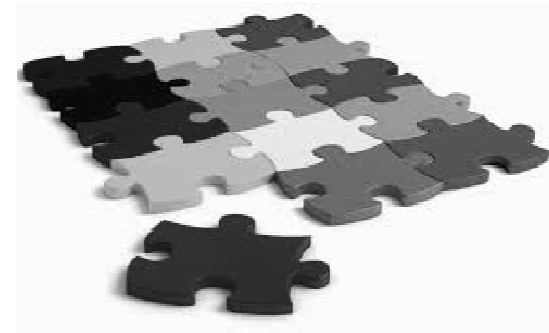
” Ocenjevanje (ang. assessment)

- kot proces
- kot vrsta ocenjevanja za učenje
- kot diagnostično ocenjevanje

“ Ocenjevanje v specialni pedagogiki vključuje zbiranje informacij o učenecih, njihovih področjih in posebnih potrebah na vseh vpletenih področjih (Pierangelo, Giuliani, 2006).

“ Ocenjevanje je kompleksen (celostno usmerjen) proces - lahko vključuje katerikoli vidik učenčevega (vzgojno-izobraževalnega) funkcioniranja.

Ali imajo naslednji termini isti pomen?

“ Diagnoza

“ Ocenjevanje

“ Testiranje

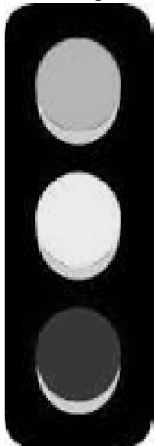
Terminologija

Ë izraz Í diagnozaÎ

“Diagnosticiranje

“Diagnostika

▪ Ustreznost izraza
odvisna od konteksta
(okolja):

- zdravstvene ustanova (ustrezen),
- svetovalni centri in posebni zavodi (manj ustrezen),
- pedagoško okolje (neustrezen).

“Medicinski model Ë diagnoza kot dokon na odlo itev o vrsti in stopnji motnje, bolezni, ki pogojuje ustrezno terapijo.

“Í Diagnosticiranje je k patologiji usmerjen proces, ki ga za ne nekdo, ki misli, da je nekaj narobe z nekom drugim.Î (Doris, 1977)

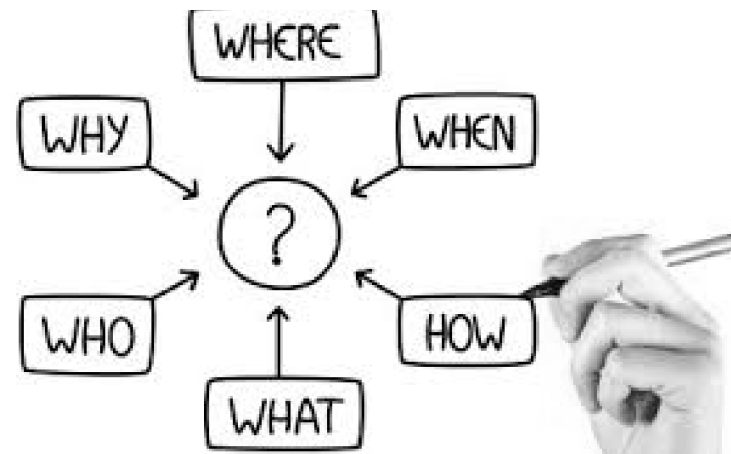
“Í Diagnoza pomeni dokon no odlo itev o vrsti in stopnji motnje in nakaže tudi možen vzrok motnje; iz te odlo itve izhaja tudi nadaljnja obravnava.Î (Ohrt, 1988).

Testiranje

- “ Izraz testiranje se pogosto se uporablja kot sinonim za ocenjevanje, eprav to ni;
- “ Testiranje - izpostavljanje osebe posebni zbirki vprašanj, nalog z namenom dobiti rezultat (strukturirani pogoji) je le del procesa ocenjevanja.
- “ Testiranje je le ena od mnogih strategij, ki se uporabljajo za zbiranje informacij o u encu, osebi s posebnimi potrebami.

Nameni in cilji diagnosti nega ocenjevanja

Najpomembnejši nameni ocenjevanja:

- 1. Detekcija in identifikacija (skrining, presejanje)**
- 2. Klasifikacija (razvrstitev)**
- 3. Načrtovanje pomoči ali oblikovanje ustreznega programa pomoči za posameznega otroka, osebo**
- 4. Spremljanje napredovanja posameznika,**
- 5. Evalvacija izvajanja programa in preverjanje ustreznosti**

1. Detekcija in identifikacija (skrining Ě ang. screening, presejanje)

” Proces zbiranja podatkov z namenom odlo anja o potrebah po bolj intenzivnih, celostnih oblikah ocenjevanja.

- . odkrivanje otrok, pri katerih je prisotno ve je tveganje (rizi nost) za dolo eno vrsto teĳav,**
- . hitro, bolj sployno ocenjevanje, ki pokaĳe potrebo po bolj intenzivnem ocenjevanju;**
- . potrebni postopki ocenjevanja: u inkoviti, hitri in zanesljivi;**

Vrste detekcije (skrininga)

“ **Zgodnja detekcija** – doseganje norm - razli ni ukrepi (odložitve vstavljanja, napotitev) ali opazovanje in spremljanje funkcioniranja

“ **Kasnejša detekcija** - zbiranje podatkov o izvajanju in napredku – za načrtovanje prilagoditev ali za napotitev na poglobljeno oceno.

Primeri:

Denverski presejalni test –
razvojni presejalni test,

Walshov narek,

Goodmanov vprašalnik
– Prednosti in težave,

Presejalni test za disleksijo.

Presejalni merski pripomo ki

- “ **Bogdanowicz: Lestvica tveganja za disleksijo**
 - http://www.drustvo-bravo.si/web/uploads/clanki/kavkler_zgodkrivanje.pdf
- “ **Goodman: Vprašalnik prednosti in težav**
 - <http://www.sdqinfo.com/b3.html>
- “ **National Center on Workforce and Disability/Adult NCWD**
- “ **Vprašalnik SUT pri odraslih**
 - http://www.onestops.info/print.php?article_id=28
 - <http://www.onestops.info/pdf/LearningNeedsTool.pdf>

2. Klasifikacija (razvrstitev)

- “ Uvrščanje v skupino motenj, oviranosti ali primanjkljajev
- “ Določanje upravičenosti do dodatne, prilagojene ali posebne pomoči;
- “ Ocenjevanje je bolj poglobljeno (uporaba pripomočkov ocenjevanja za ugotavljanje splošnih in specifičnih sposobnosti, ustvenega in socialnega funkcioniranja, itd.)
- “ Diagnosticiranje specifične narave učenčevih problemov ali primanjkljajev - identifikacija narave in vzrokov nekega pojava.

Primer klasifikacije 1: Interakcijsko pojmovanje in razvrščanje u njih težav

Trije
osnovni
tipi
u njih
težav:

➔ TIP I.

vzroki težav so primarno v učenem okolju

➔ TIP II.

vzroki težav so v kombinaciji dejavnikov (recipročni interakciji) med posameznikom in okoljem

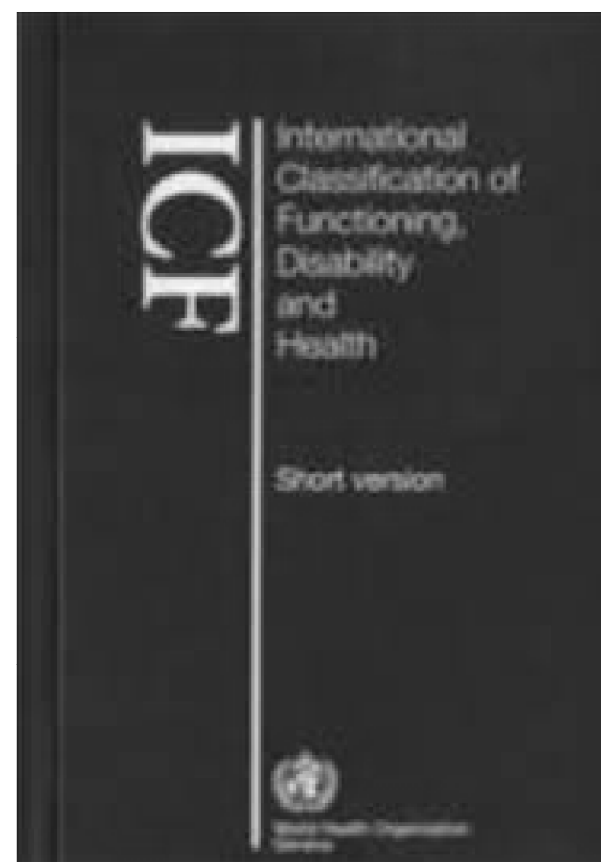
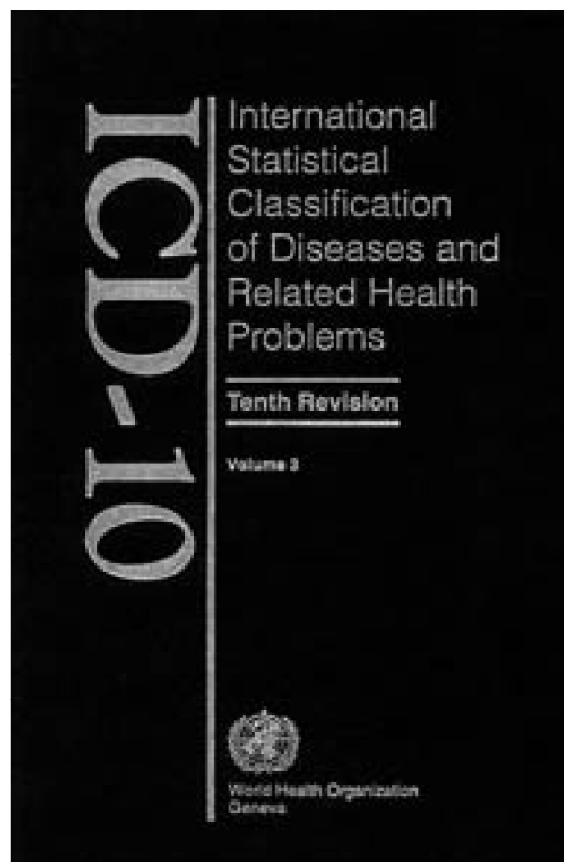
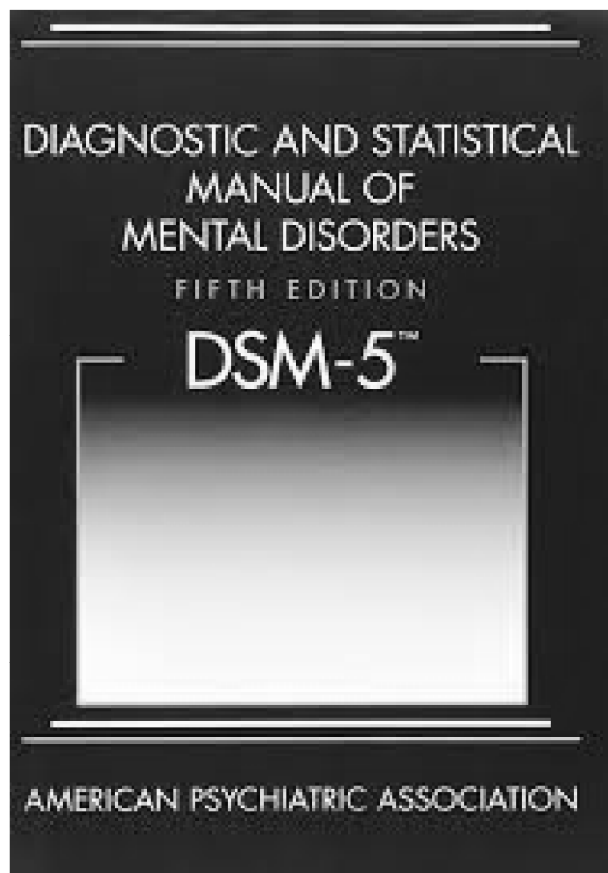
➔ TIP III.

vzroki so primarno v posamezniku (nevrološka motnja, razvojne ali motivacijske posebnosti, zmerne do težje specifične motnje učenja itd.)

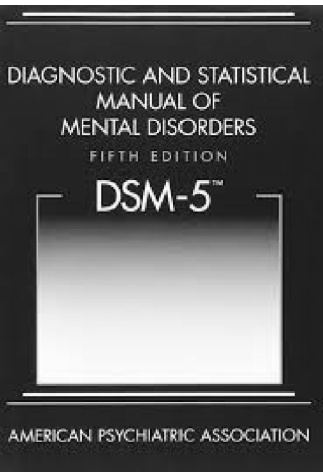
Primer klasifikacije 2: Razvrčanje u njih težav glede na naravo in intenzivnost težav

- “ Razlikovanje specifičnih motenj učenja (SUT/PPPU) od nespecifičnih težav pri učenju (splošnih u njih težav)**
- “ Razlikovanje težje oblike SUT, imenovane primanjkljaji na posameznih področjih učenja (PPPU) od blažjih do zmernih specifičnih motenj učenja**

Klasifikacije motenj, funkcioniranja, zdravja

Klasifikacije motenj

DSM V

http://en.wikipedia.org/wiki/DSM-5_codes

2 Neurodevelopmental disorders

2.1 Intellectual disabilities

2.2 Communication disorders

2.3 Autism spectrum disorder

2.4 Attention deficit hyperactivity disorder

2.5 Specific learning disorder

2.6 Motor disorders

2.6.1 Tic disorders

2.7 Other neurodevelopmental disorders

ICD10

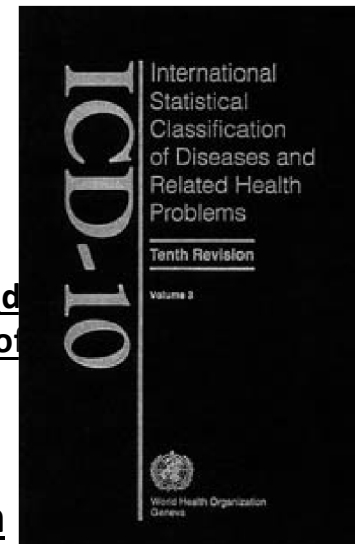
http://en.wikipedia.org/wiki/ICD-10_Chapter_V:_Mental_and_behavioural_disorders#.28F80.E2.80.93F89.29_Disorders_of_psychological_development

1.8 (F70–F79) Mental retardation

1.9 (F80–F89) Disorders of psychological development

1.10 (F90–F98) Behavioural and emotional disorders with onset usually occurring in childhood and adolescence

1.11 (F99) Unspecified mental disorder

KRITERIJI za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami (Usmerjanje otrok s PP v SLO)

” <http://www.zrss.si/?rub=3481>

Primer: Kriteriji za ugotavljanje SUT/PPPU

- + 1. dokazano neskladje med pokazateljem globalnih intelektualnih sposobnosti in dejansko uspešnostjo na določenih področjih učenja
- + 2. obsejni, resni primanjkljaji, ki prejemajo eno ali več izmed štirih področij šolskih veščin (branje, pravopis, računanje, pisanje)
- + 3. motena učinkovitost - sposobnost organiziranja in strukturiranja učenja nalog (kognitivne in metakognitivne strategije) in tempo učenja (hitrost usvajanja informacij);
- + 4. dokazana motenost enega ali več psiholoških procesov na področjih
- 5. izključene okvare učitelja, motnje v duševnem razvoju, ustvene in vedenjske motnje, kulturno razlikovanje in neustrezno poučevanje kot glavne povzročitelje primanjkljajev na posameznih področjih učenja.

3. Načrtovanje, oblikovanje ustreznega programa pomoči, podpore, obravnave

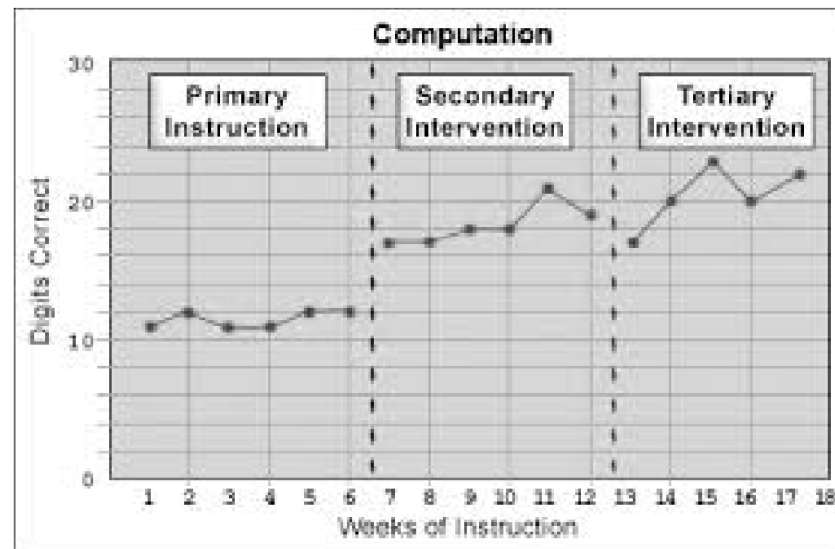
” Zbiranje podatkov za:

- ugotavljanje področij funkcioniranja, kjer otrok potrebuje pomoč in podporo,
- ugotavljanje spodbudnih dejavnikov in dejavnikov tveganja v okolju,
- načrtovanje primernih razvojnih, učnih ciljev,
- izbor ustreznih, specifičnih strategij obravnave, poučevanja,
- načrtovanje ustreznih prilagoditev v okolju (čim manj restriktivno okolje).

4. Spremljanje napredovanja otrok

- “ Zbiranje podatkov za preverjanje napredovanja učenca (formalne ali neformalne preizkušnje, ocenjevalne lestvice, portfolio, opazovanje, CBM)

https://www.easycbm.com/info/reading_assessments.php

5. Evalvacija izvajanja programa

“ Zbiranje podatkov za:

- preverjanje ustreznosti programa:
 - napredek otroka,
 - realizacija programa,
- ugotavljanje potreb po modifikacijah;
- oblikovanje predlogov za nadaljnje delo.

Cilji ocenjevanja:

“ identificirati učenca splošna moč na področja in šibkosti

“ ugotoviti aktualen nivo otrokovega izvajanja in dosežkov

“ razložiti pomanjkanje napredka

“ identificirati tiste vidike učenčevega izvajanja na posameznih področjih funkcioniranja, ki so značilni za tipičen "vzorec napak, odstopanj"

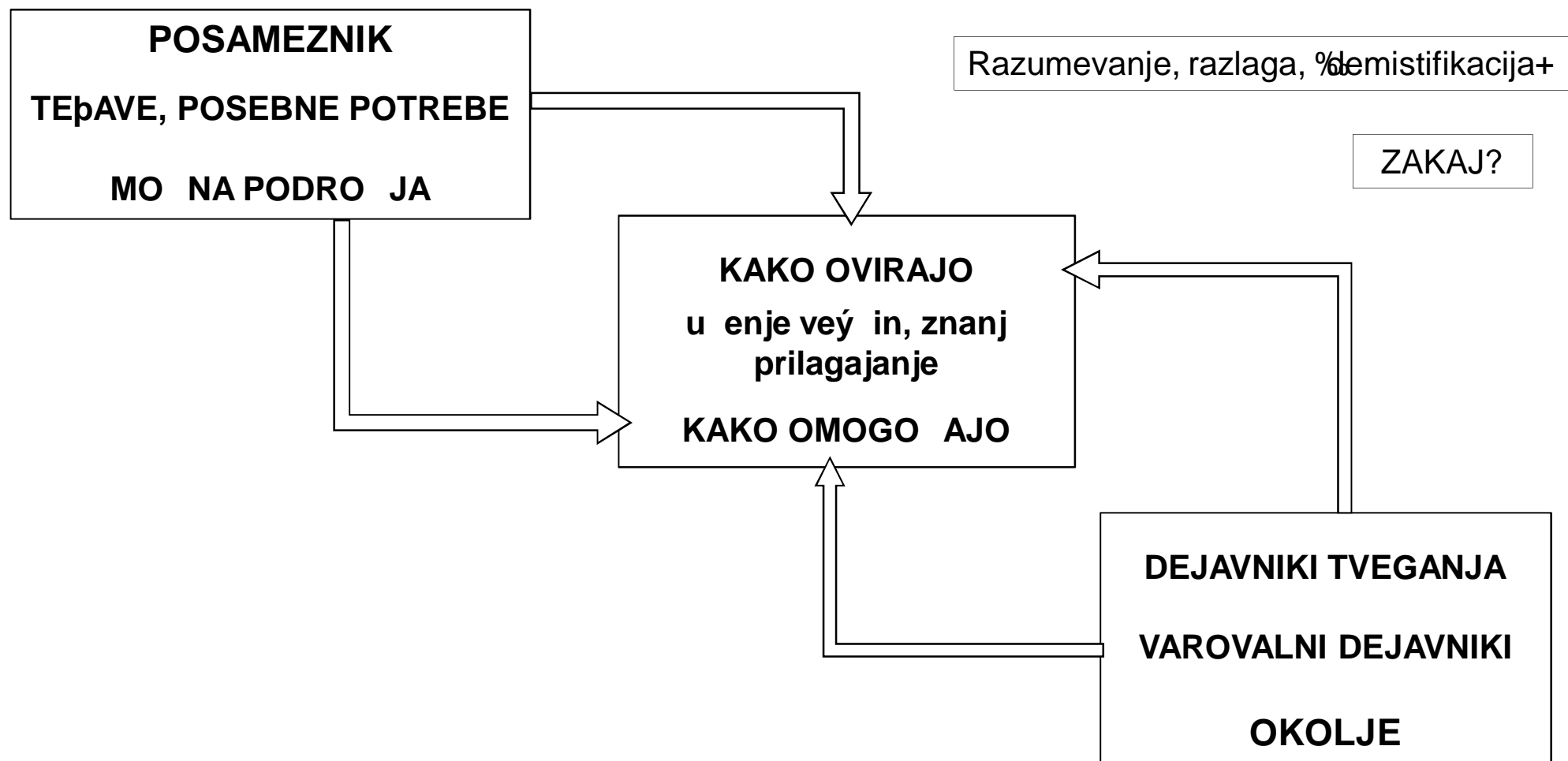
“ identificirati specifična področja kompetentnosti

“ razumeti učenčev stil učenja

“ ugotoviti elemente v kurikulumu, ki zanimajo ali motivirajo učenca

“ ugotoviti varovalne dejavnike in dejavnike tveganja v okolju.

Diagnosti no ocenjevanje Ě razjasnitev ovir in iskanje novih moŹnosti

Kaj je pomembno upoštevati? Ne glede na same razloge ocenjevanja, pregleda?

- “ pri izvajanju pregleda moramo imeti jasne cilje**
- “ pomemben vpogled v otrokova močna in šibka področja pridobimo od vseh ključnih oseb v otrokovem življenju (učitelji, starši) in otroka samega**
- “ pregled mora nakazati tudi določene razlage otrokovih težav, odkriti posebne vzorce, ki pomagajo pri odločanju o naravi težav**
- “ pridobivanje podatkov nikoli ne sme biti samo sebi namen, ampak naj bi pripomoglo k načrtovanju ustreznih programov obravnave**
- “ funkcioniranje posameznika vedno presojaemo tudi z vidika dejavnikov v okolju**

Temeljni vir:

- “ Magajna, L. (2011). Prepoznavanje in diagnostično ocenjevanje učenih
teorav: osnovna izhodišča in pristopi. V L. Magajna in M. Velikonja (ur.)
Učenje teorave v osnovni zoli. Prepoznavanje in diagnostično ocenjevanje,
str. 10 - 26. Ljubljana: Pedagoška fakulteta UL.